

Daginstitution Højvangs sprogpjece - den generelle indsats

Senest redigeret oktober 2022

Børnehuset Evinglad

Daginstitution Højvangs sprogpeje

- den generelle indsats

Alt tyder på, at barnets sproglige forudsætninger har stor betydning for barnets generelle trivsel og læring. At barnet har et stort ordforråd, en god sprogforståelse og har lært at føre en dialog er vigtige for barnets generelle udvikling. Barnets kommunikation er alfa omega for at kunne begå og udtrykke sig iblandt andre børn og voksne.

Mange unge mennesker er i dag dårligt stillet i forhold til at tage en kompetencegivende uddannelse pga. deres sproglige forudsætninger. Sprogtiltagningen for jeres barn starter allerede når jeres barn er nyfødt. Det er derfor vigtigt, at I som forældre er bevidste om jeres samvær og nærvær med jeres barn. Den tidlige sproglige udvikling begynder allerede ved øjenkontakten, begyndende pludren og turtagning i dialogen. Når en forældre gentager sit barns pludren understøttes barnet i at forstå reglerne i turtagning i sprogarbejdet. Udvikling af sproget kommer ikke af sig selv men skal - tidligt i livet – stimuleres gennem kontakten af nære voksne og senere også gennem venskaber, hvor leg bl.a. er et vigtigt element.

I denne peje kommer vi med forskellige forslag til hvordan I, i hjemmet kan understøtte jeres barns sprogtiltagning.

Som forælder kan man gøre en stor og vigtig indsats for at hjælpe sit barns sprog godt på vej. Indkøb: lad barnet hjælpe med at hente varer og tal om hvad I skal købe. Lad evt. barnet deltage i at skrive indkøbsliste.

Hvad er det, I som forældre kan gøre?

- Vær opmærksom på om jeres barn kan have behov for at få undersøgt sin hørelse, da det er væsentligt i forhold til barnets sproglige udvikling
- Begræns jeres eget skærmforbrug når I er sammen med jeres barn
- Forhold jer kritisk til hvor meget skærmtid I tilbyder jeres barn. Børn udvikler ikke sit sprog når de sidder alene med fx en Ipad men i samspil med en voksen der tilbyder udviklende dialog. D
 - Det sprog barnet tilbydes ved skærmtid, skal altid være på barnets modersmål.
- Lad dit barn deltage i hverdagens aktiviteter og hav dialog omkring dét I laver og ser. Husk at benævne alle ord og tal med barnet om ordenes betydning. Derudover er det vigtigt at have fokus på forholdsord, farver, former, bogstaver, overbegreber, ("Dyr" er et overbegreb for fugle, heste, løver) osv. Gentagelse er godt!
 - Når I laver mad: hvad bruger I af køkkenredskaber, hvad bruger I af madvarer, hvordan smager det osv.
 - Hvad laver I i byen, og hvad ser I?
 - Hvad oplever I, når I kører bil?
 - Tal med barnet om hvad I gør ved påklædning.
 - Havearbejde: hvad ser I i haven og hvad laver I i haven?
 - Indkøb: lad barnet hjælpe med at hente varer og tal om hvad I skal købe. Lad evt. barnet deltage i at skrive indkøbsliste.

Tal tydeligt så lydene i ordene kan skelnes.

- Tal på det sprog I bruger i hjemmet – ifølge sprogforskning anbefales det at vente med at introducere barnet for fx engelsk sprog, både på tegnefilm, app's mm. til barnet møder fremmedsprog i skolen.
- Forældre anbefales at tale med sit barn på det sprog forældrereren behersker bedst.
- Gentag dét barnet siger med korrekt udtale – uden at rette på barnet.
- Giv dit barn god tid til at tænke og svare – hav tålmodighed.
- Lad dit barn få taletid og hav øjenkontakt under dialogen.
 - Tilstræb min. 5 turtagninger i dialogen med dit barn – dette tilrådes allerede fra barnet begynder at pludre.
 - Fortolk og udvid hvad jeres barn siger. Fx jeres barn siger "Hund" I svarer fx "Ja, hunden siger vov" eller "Ja, hunden logrer med halen" Jeres fortolkning og udvidelse er naturligvis afhængig af jeres barns alder.
- Læs med dit barn og tal om bogen.
- Fortæl rim og remser.
- Lad dit barn spise hele gulerødder, æbler, groft brød, store stykker tyggegummi, bruge sugerør osv. Dette styrker mundens muskulatur, hvilket er med til at styrke barnets generelle mundmotoriske udvikling.
- Gem sutten til sovetid. At lære korrekt udtale er svært med en sut i munden.
- Understøt og motivér barnets skriftsprog. Hav interesse i barnets tegninger og "kruseduller" på papiret og lad barnet se I skriver ned, hvad tegningen forestiller. Når I læser bøger kan I gå på bogstavjagt: kan I f.eks. finde alle K'erne, de lange ord eller de korte?!

Personalet vægter sprogstimulering i hverdagen. Både gennem leg, bøger, spil, musik, sanglege, generel dialog både i store og mindre børnegrupper samt gennem skriftsproglige aktiviteter. Vi præsenterer skriftsproget, rim og remser og meget andet for børnene. Dette gør vi ved, alt lige fra at nedskrive barnets egne fortællinger understøttet af deres egne tegninger til at lade barnet, der er parat til det, være aktiv i dét at skrive og arbejde med bogstaver, symboler og billeder: "Der står Netto, Rema1000 osv." og "Det skilt på vejen betyder....". Vi fortæller rim og remser, fjoller med rim og meget mere.

Forslag til spil:

- Vendespil: det kan også spilles med nedskrevne navne eller bogstaver. Spillet kan både spilles hvor barnet er opråber, man forklarer ordet uden at vise kortet mm alt efter hvor barnet er udviklingsmæssigt.
- Vildkatten: det kan også spilles på flere forskellige måder, man kan lege det, så man skal finde den genstand i huset som man trækker.
- Billedlotteri, kan også spilles på forskellige måder.
- Bordteater som f.eks. "De tre bukkebruse", "Hans og Grete" m.v.
- På børnebiblioteket kan der lånes spil, bøger mm.

Det er i alle de ovennævnte spil vigtig at benævne hvert billede eller bede barnet fortælle, hvad der er på billedet. Gør det til en leg, find den måde som jeres barn finder spillet mest interessant og derved lærer en masse sprog og bruger sproget.

I kan desuden søge på "Lotte Salling" til inspiration.

Når I læser bøger – vær da opmærksom på at bogen har barnets interesse og at gentagelser – ofte mange – ikke gør bogen ringere eller mindre lærerig for barnet. Det er ikke vigtigt at I læser bogen fra ende til anden, det er vigtigt at I snakker om bogen, at jeres barn lærer ord og fortæller og måske fortælles der om noget helt andet end det der står i bogen. I kan med fordel læse den samme bog flere dage i træk, så får jeres barn en succesoplevelse af at kunne svare og snakke om noget i bogen. Hent gerne inspiration fra billedet på næste side.

Dialogisk læsning

- Præsenter bogen for barnet: Tal om forsiden og bagsiden og fortæl, hvem der har skrevet og tegnet bogen.
- Stil åbnende spørgsmål til bogens udseende.
- Lad evt. barnet sidde med en genstand som har en særlig betydning i historien.

FØR LÆSNINGEN

- Læs bogen og dan dig et billede af, hvad du vil tale om og spørge ind til i historien.
- Gør læsningen til noget trygt og særligt.

UNDER LÆSNINGEN

- Lyt til barnet og vær åben for spørgsmål undervejs. Når barnet stiller spørgsmål, så stop op og besvar.
- Følg barnets nysgerrighed. Vær nærværende, spørg ind til barnets interesse og vent på barnets svar. Lyt til svaret og inddrag det så vidt muligt

- Gør barnet til medfortæller.
- Ved genlæsning: opfordr barnet til at fortælle det, det kan huske, fx ud fra billederne. Hjælp barnet til at sætte ord på fortællingen, hvis det ikke kan huske de rette ord og vendinger. Forklar de ord barnet ikke kender i forvejen og tilføj gerne ny viden.

EFTER LÆSNINGEN

- Snak med barnet om indholdet også efter at bogen er lukket. Brug de nye ord, som bogen indeholder - jo flere gange barnet hører ordene, jo større sandsynlighed er der for at det husker dem og selv anvender dem.

PAKKEN
SPROG

LÆRINGSSTIGEN

GØR-DET-NEMMERE

GIVE SVARET

- Se, trøjen er rød. Hvilken farve har trøjen?

HJÆLPES AD

- Skal vi hjælpes ad med at tælle æblerne i kurven?

BEGRÆNSE VALG

- Er det en sko eller en støvle?

GØR-DET-SVÆRERE

FORUDSIGE

- Når du har fået ren ble på, hvad tror du så vi skal?

GENERALISERE

- Se det er en tomat.
Har du også grøntsager med i madkassen?

ARGUMENTERE

- I dag skal vi have regntøj på. Hvorfor skal vi det?

Den gode samtale

RELATER TIL NOGET BARNET KENDER

Se en stor bil!

Det er en bus. Ligesom den bus vi kører med når vi skal på tur.

Hvor kører din bus hen?

Traktor...

Ja, hvis man kører med bussen ud på landet, kan man se en traktor.

LEG MED SPROGET NÅR DET ER MULIGT

Lille Lise, lille Lise fik en dukke fin...

Ja, dukken har tøj på. Det er en fin kjole, den er rød.

Dukken har tøj på!

Har du mange dukker derhjemme? Hvad hedder dine dukker?

LYT TIL BARNET OG FØLG OP

Blød dukke!

Ja, dukken er blød. Det er en kludedukke, den er blød, fordi den er lavet af stof.

FORTOLK OG UDVID HVAD BARNET SIGER

FORKLAR ORD BARNET IKKE KENDER I FORVEJEN

